

Domnule Președinte,

Mă numesc Paul Goma. Am fost scriitor și am fost om liber. Pe atunci, foloseam apelativul *tovarășe*, dar întâmplări a căror vină o port și eu nu-mi mai permit să folosesc acest cuvânt. Studiind dosarul de anchetă, am reflectat asupra urmărilor grave pe care demersurile mele îndreptățite, legale la început, le-au generat. De aceea, simt nevoia să supun judecății dumneavoastră situația în care mă aflu. Fusesem, între 1956-1965, neliber, într-o formă sau alta. În 1965, printr-un decret semnat de dumneavoastră, am revenit la libertate, la studii, la soare, la posibilitatea de a-mi înțrevedea viitorul, rezemându-mă pe fapte, nu pe vise de celulă. Suferisem până atunci, dar poarta deschisă în 1965, mie și altora ca mine, m-a făcut să cred că niciodată n-o voi mai trece în sens invers. Iată, însă, că am trecut-o iar. Aici abia, am aflat că supărarea mea - cu consecințele ei - era neîntemeiată. Scrisoarea de față este urmarea acestei revizuirii și, de aceea, va fi o scrisoare de scuze.

Nu am avut structură de om politic, deci nu din raționamente politice "*m-am lipit*" de dumneavoastră. Am fost un om din carne și din sânge, un om cu oarecare sensibilitate; am fost un scriitor în devenire, care simțise, în dumneavoastră și în rezultatele pipăibile ale politicii pe care ați imprimat-o, acele dorințe, aproape vise de celulă: libertate, demnitate, și de ce nu ?, prosperitate materială pentru concetățenii mei. Începând cu acel an 1965, an de răspântie, fiecare intervenție publică a dumneavoastră în treburile statului lua și în mine forme concrete: am putut să-mi reiau studiile; am putut să scriu, să public, să trăiesc din munca mea; am putut să mă culc seara în patul meu, sigur fiind că nu mă voi trezi, dimineată, pe un pat de celulă; am putut să mă căsătoresc, fără să simt planând deasupra-mi umbra dosarului; deși nu mai eram demult tânăr, cu oarecare întârziere, îmi trăiam, totuși, tinerețea.

Nu am avut structură de om politic, deci nu din rațiuni politice m-am simțit la adăpost, după intervențiile dumneavoastră, de pildă, în cazul Pătrășcanu sau în cele relative la poziția României în lume, în Europa, în această parte a Europei. Mi-ați dat și mie prilejul să reafiu că noi, românii, suntem, totuși, români, în ciuda afirmațiilor sau interdicțiilor care ne falsificaseră istoria și spiritul. Nu am avut structură de om politic nici în neuitatul august 1968, când Demnitatea, Libertatea, Dreptatea au vorbit prin glasul dumneavoastră. Dar, simțindu-mă a douăzecea milioane parte din ceea ce convingere exprimată, am aderat la Partidul Comunist Român.

Trecutul meu de deținut politic nu mi-ar fi îndreptățit o asemenea opțiune, iar situația mea profesională, socială nu îmi indica cea mai dreaptă cale pentru oficializarea opțiunii. M-am adresat organelor de partid de la Uniunea Scriitorilor, deși încă nu eram membru al Uniunii, iar primul meu volum de proză apăruse în 22 august. Peste câteva zile mi s-a înmănat carnetul, de care nu m-am despărțit decât la 1 aprilie 1977, în urma arestării - refuzasem să-l predau, în primăvara anului 1972, când mi se comunicase, confidențial, că în 1968 nu fusesem primit în partid.

Crezusem cu sinceritate în linia partidului și în cuvântul dumneavoastră. Tocmai de aceea am abordat în primul meu roman teme spinoase, cărora, după puterile mele, încercam să le dau o haină artistică. Nu eram nici primul, nici ultimul scriitor care atingea asemenea probleme dureroase ale trecutului apropiat, numai din dorința de a spune, literar, adevărul, oricât de dureros ar fi fost el. Dar această carte, cu toate că apariția ei a fost anunțată oficial, în presă, cu toate că din ea publicasem în revistele literare 5-6 fragmente, cu toate că obținuse *Viza E*, cu toate că primisem asigurări de la factori de răspundere că va fi editată, brusc, a fost oprită, în februarie 1971. Zvonurile din lumea scriitoricească explicau

această nedreaptă măsură ca urmare a unei calomnii potrivit căreia eu v-aș fi caricaturizat în altă carte - ceea ce era total fals. Măcar pentru faptul că eu îi datoram lui Nicolae Ceaușescu revenirea la viața liberă; măcar pentru faptul că intrasem în partid pentru Nicolae Ceaușescu.

Am încercat din toate puterile, epuizând toate căile legale, pentru a demonstra că acea calomnie era calomnie și nimic altceva. Am încercat să provoc o anchetă care să stabilească adevărul în această treabă murdară, care, pe de o parte, mă scotea pe mine în afara societății, pe de alta, împrăștia cu noroi pe șeful statului. Zadarnic. Toate demersurile, toate plângerile scrise, memoriile, toate intervențiile mele în cadrul organelor de partid de la Uniunea Scriitorilor s-au lovit de un zid al tăcerii, al indiferenței. Mă știam nevinovat, nevinovat mă considerau toți cei care cunoșteau cazul, dar nimeni nu m-a ajutat să stabilesc adevărul. Din aprilie 1970, de când se lansase acea calomnie, nu mi s-a mai permis să public nici măcar recenzii neșemnate, ca să nu mai vorbesc de cărțile care zăceau pe la edituri, fără să fie luate în seamă. În ultima instanță, m-am adresat dumneavoastră, în scris, rugându-vă să decideți o cercetare a cazului. N-am primit nici un răspuns. Bănuind că memoriile mele nu ajung la dumneavoastră, că sunt oprite pe undeva, pe drum, am insistat. Dar zadarnic.

Atunci - în primăvara anului 1972 - am comis o greșeală grosolană: dând crezare zvonurilor care persistau de doi ani, încrederea mea în dumneavoastră și în spiritul dumneavoastră de dreptate s-a clătinat: credeam că știati de acest caz al meu și că nu ați luat măsuri să mi se facă dreptate. Și, totuși, nu-mi pierdusem speranța. Eram convins că, odată și odată, cineva își va aminti și de mine și mi se va face dreptate. Dacă nu aveam această convingere, poate că nu m-aș mai fi întors în țară dintr-o călătorie în Occident. Dar m-am întors, pentru că sunt scriitor român și știu că un scriitor de limbă română numai în România își are rost. Dar, spre durerea mea, la întoarcere, m-am găsit înmormântat. Nici vorbă de restabilirea adevărului, în legătură cu acea calomnie. Mai mult chiar: nu mi s-a permis să public nici măcar traduceri, interdicția s-a extins și asupra soției mele; nu mi s-a permis să caut de lucru - Uniunea Scriitorilor a refuzat să-mi elibereze cartea de muncă de peste trei ani; am lucrat ca salahor, apoi, începând din 1975, am fost pus în situația de a mă lăsa întreținut (la 40 ani) de socrul meu, pensionar. Atunci mi-am pierdut orice speranță. M-am înăcrit, m-am otrăvit. Prin scrisori adresate altor persoane, am început să critic și să persiflez realitățile de la noi și politica statului și partidului. Nu mai vedeam în fața ochilor decât nedreptate strigătoare la cer. Și am simțit, în acești ani din urmă, ani de lipsuri materiale și de izolare, cum mă alterez. Așa se face că am devenit nedrept și am blamat ce iubisem, iar de această răbufnire a mea s-au folosit alții, persoane, grupuri dinăuntru și din afară, în cu totul alte scopuri, străine mie și țării mele. Așa se face că am devenit nedrept, că, pornind de la dorința - și încăpățânarea - legitimă de a mă bucura de drepturile de cetățean și de scriitor de limbă română, am ajuns să greșesc nu numai față de alții, ci și față de mine însumi.

În timpul cercetărilor, mi-am dat seama că dumneavoastră, personal, nu ați avut cunoștință despre cazul meu, deci nu de la dumneavoastră sau cu voia dumneavoastră se luaseră acele măsuri nedrepte. Că nu suferisem din cauza dumneavoastră. Oricum, înțeleg acum că nu aveam voie să mă îndoiesc de spiritul dumneavoastră de dreptate. De aceea, vreau să cred din nou în dumneavoastră, așa cum am crezut în 1965 și 1968. Vreau să cred în dreptate din nou. Nu este deloc simplu, pentru că, mai întâi, trebuie să-mi exprim regretul pentru ofensele pe care vi le-am adus, din eroare. Nu este deloc simplu, pentru că, orbit de suferință și de nedreptate, am alunecat în eroare și în jigniri. Pe care acum le regret din toată inima.

Nu știu dacă de-acum încolo voi mai putea ține un condei în mână, dar nu numai cu condeiul poți dovedi că îți iubești țara în care te-ai născut. Nu numai cu condeiul poți, dacă nu să repari niște erori, atunci să încerci să nu le mai repeți. Nu-mi doresc decât să-mi demonstrez mai întâi mie, apoi altora că și cu gândul se pot, dacă nu repara, atunci răscumpăra păcatele. Regretând și condamnând răul pe care l-am pricinuit Patriei mele, aș îndrăzni să solicit posibilitatea de a încerca să-l repar, în măsura puterilor mele. De aceea, las la aprecierea bunătații și generozității dumneavoastră hotărârea asupra soartei mele.

Cu sinceritate și prețuire,

Goma Paul

♦ A.S.R.I., Fond "Y", dosar nr. 65 596, vol.10, f.141-143.

105

6 mai 1977

Declarație

Subsemnatul Paul Goma, scriitor, născut la 2 octombrie 1935, în satul Mana, comuna Vatic, județul Orhei, U.R.S.S., domiciliat în București, Aleea Compozitorilor nr.10, ap.20, sector 7, declar următoarele:

Convins fiind de erorile comise în ultimii șapte ani, ca urmare, pe de o parte, a unor întâmplări nefericite a căror victimă am fost, pe de alta a slăbiciunii firii omenești, voi încerca din toate puterile să nu le mai repet, să mă străduiesc să redevin ceea ce fusesem înainte de 1970, adică cetățean al Patriei mele: muncind în profesia pe care mi-am ales-o - cea de scriitor -, punându-mi scrierile în serviciul oamenilor acestui pământ, al concetățenilor mei; muncind, după puterile și în măsura în care voi găsi de lucru, în domeniul traducerilor literare din limbi străine, împreună cu soția mea, Ana Maria Năvodaru, traducătoare autorizată; crescându-mi și educându-mi copilul în așa fel încât să fie ferit de pașii șovăielnici ori pe de lături ai părintelui său; punându-mă în slujba compatrioților mei, chiar dacă numai într-o mică măsură vor avea nevoie de ceea ce aș putea eu să le dau, totuși, acel puțin nu le va strica - mă gândesc la serviciile mele viitoare și la traduceri; stabilind diferența între ceea ce inițial, legitim, dorisem eu și ceea ce a rezultat, ca urmare atât a vinei mele, cât și a folosirii tendențioase, de către grupuri sau persoane interesate a lovi în mine și în Patria mea; stăruind, ca și până acum, în rezolvarea cinstită, legală, dreaptă a unor eventuale probleme care s-ar mai ivi. Pe scurt, vreau să redevin cetățean al României, în care m-am născut, pe care n-am părăsit-o, deși am avut ocazia, să mă bucur de bucuriile compatrioților mei și să sufăr alături de ei, în momente de restrînte.

În încheierea acestei declarații, adresez mulțumirile cele mai sincere domnului Nicolae Ceaușescu, Președintele țării, care, pe de o parte, mi-a dovedit că nu s-a schimbat, pe de alta mi-a arătat înțelegere, generozitate și încredere în mine, cel care voi mai fi.

Aceasta îmi este declarația, pe care o semnez

Paul Goma